

Asia: STM/2776/2018

Lausuntopyyntö Mielensterveysstrategian luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

1) Mielensterveyslinjaukset

Linjaus 1: Mielensterveys pääomana

- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Huomioidaan työelämän muutoskohdissa hoivavastuiden vaikutus työssäjaksamiseen. Moni auttaa ja huolehtii omaisestaan työssäkäynnin ohella, joten näiden tilanteiden kuormittavuus olisi tärkeä tunnistaa.

Linjaus 2: Lasten ja nuorten mielensterveyden rakentuminen arjessa

- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Pidämme hyvänä kohtaa 3 käynnistää perheystävällisen työelämän ohjelma. Lisäyksenä ehdotamme, että ohjelma tarkastelisi kokonaisvaltaisemmin erilaisten hoivavastuiden kanssa olevien työkäisten tilannetta. Hoivavastuut eivät koske pelkästään lasten ja nuorten vanhempia, vaan esimerkiksi myös omien ikääntyvien vanhempien hoivaa. Työelämän kehittämistä tulee tarkastella kokonaisvaltaisemmin.

Kohta 8. Haluamme korostaa, että on tärkeää tunnistaa myös hoivavastuuta kantavat alaikäiset lapset ja nuoret sekä kehittää ja tarjota heille tukea.

Haluamme painottaa, että erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten perheiden kohdalla tukea olisi tarjottava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koko perheelle myös esimerkiksi tuettava terveiden sisarusten jaksamista ja kasvua. Puheeksi ottamiseen tulisi kannustaa aktiivisemmin.

Linjaus 3: Mielensterveysoikeudet

- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Pidämme tärkeänä itsemääräämisoikeuden toteutumista ja vahvistamista. Tärkeää on kuitenkin myös määritellä omaisen asemasta ja oikeuksista, jos hän käytännössä vastaa läheisensä arjen sujumisesta ja tukemisesta.

Linjaus 4: Ihmisen tarpeiden mukaiset, laaja-alaiset palvelut

- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

Korostamme että palveluita järjestettäessä otetaan koko perhe huomioon. Palveluiden tulisi olla mahdollisimman helposti saavutettavissa. Tietoa palveluista tulisi olla helposti saatavilla ja niitä tulisi aktiivisesti myös tarjota.

Omaishoitotilanteissa palveluiden tulisi olla ennaltaehkäiseviä niin, ettei perheen tilanteen tarvitse kriisiytyä ennen avun saamista.

Kannatamme lämpimästi yhteensovitetuista ja koordinoituja palveluja.

Linjaus 5: Hyvä mielenterveysjohtaminen

- Kommentit ehdotuksiin tavoitteiden saavuttamiseksi

-

2) Itsemurhien ehkäisyohjelma

- Kommentit

Huomioidaan omaishoitotilanteisiin liittyvät riskit niin hoitajalle kuin hoidettavalle. Omaishoidon tuen kriteerien osalta tulisi huomioida myös itsemurhavaarassa olevat hoidettavat. (Hoidon ja valvonnan sitovuus)

On tärkeää, että toimenpiteissä 27 ja 28 on huomioitu lähiomaisia. Myös puoliset ja muut mahdolliset perheenjäsenet on tärkeä huomioida.

3) Mielenterveyslinjausten indikaattorit

- Ehdotukset mahdollisiksi seurantaindikaattoreiksi

-

4) Mahdolliset muut huomioidut ja kommentit

Lähtökohtaisesti pidämme suunniteltuja toimenpiteitä tärkeinä. Omaiset on huomioitu monissa kohdissa, mutta omaisten ja omaishoitajien huomiointia kaikissa eri vaiheissa mm. tilanteiden tunnistamisessa, ennaltaehkäisevässä työssä ja tiedon jakamisessa tulisi kuitenkin vielä tarkentaa. Mielenterveyden häiriöitä sairastavien henkilöiden omaisten tilanne on todettu kuormittavaksi ja on riski, että omaiset sairastuvat myös itse.

Omaishoitotilanteiden tunnistaminen perheissä olisi tärkeää. Omaishoidon tuen kriteerit eivät yleisellä tasolla ota riittävästi huomioon mielenterveydenhäiriötä omaishoidon tarvetekijänä. Tämä näkökulma tulisi ottaa huomioon strategiassa.

Mielenterveyden kysymykset ja päihteet tulisi ottaa huomioon laajasti erilaisissa terveystarkastuksissa mm. omaishoitajien terveystarkastuksissa. Omaishoitotilanteen moninaisuuden tunnistaminen ja jaksamisen tukeminen on tärkeää niin kouluissa kuin muutenkin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa.

Kolmannen sektorin toimijat tarjoavat mm. monipuolisia ennaltaehkäiseviä toimintoja, joten kolmannen sektorin rooli on tärkeä tunnistaa julkisen sektorin rinnalla.

Tervonen Sari-Minna
Omaishoitajaliitto ry

Parviainen Kaisa
Omaishoitajaliitto ry - Kaisa Parviainen, kehittämisspäällikkö